

Ocenenia Propagátor vedy a techniky a Medaila akademika Ivana Plandera odovzdané na konferencii KVTS 2023

Konferenciu o vede a technike na Slovensku 2023 (KVTS) organizoval Zväz slovenských vedeckotechnických spoločností (ZSVTS) v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR), so Slovenskou akadémiou vied (SAV) a s poprednými organizáciami pôsobiacimi v sektore výskumu a vývoja. V rámci konferencie sa konalo odovzdanie ocenení Propagátor vedy a techniky za rok 2023 a Medaila akademika Ivana Plandera.

Konferencia sa konala 18. 10. 2023 v priestoroch kongresovej sály SAV v Bratislave na Patrónke ako súčasť každoročného podujatia Týždeň vedy a techniky na Slovensku. Ocenenie Propagátor vedy a techniky odovzdáva ZSVTS každoročne vybraným osobnostiam, Medaila akademika Ivana Plandera bola odovzdávaná prvýkrát.

Ústrednou témou konferencie KVTS bolo **Slovensko v medzinárodných infraštruktúrach výskumu a vývoja**. Cieľom podujatia bolo prispieť k zvýšeniu:

- zapojenia slovenských subjektov do obstarávania vo výskumných infraštruktúrach,
- návratnosti zdrojov Slovenskej republiky,
- povedomia výskumníkov a odbornej verejnosti o výskumných infraštruktúrach, kde je zapojená Slovenská republika.

Konferenciu otvorili: Róbert Ševčík, generálny riaditeľ Sekcie vedy a techniky z MŠVVaŠ SR, Dušan Petráš, prezident ZSVTS, a Pavol Siman, člen predsedníctva SAV. Na konferencii odznelo osem odborných prednášok. Zúčastnilo sa na nej viac ako sto účastníkov, z toho 40 študentov Strednej priemyselnej školy strojníckej, Fajnorovo nábrežie č. 5 v Bratislave. Prednášky úzko súviseli s ústrednou témou konferencie, v skratke, ako sa môžu výskumníci a študenti zo SR úspešne zapojiť do špecializovaných výskumných aktivít EÚ. Konferenciu profesionálne moderoval doc. Ing. Benedikt Badánik, PhD., zo SF ŽU v Žiline, organizačne ju pripravili Ing. Ivan Janáč, riaditeľ ZSVTS, Ing. Jozef Krajčovič, CSc., EUR ING. vedúci úseku VaT ZSVTS, a Zuzana Podlipová, tajomníčka ZSVTS.

Prednášky a abstrakty konferencie:

Výskumné infraštruktúry ako služba

Mgr. Martin Šponiar, PhD., MŠVVaŠ SR

Predstavené boli základné aspekty výskumnej infraštruktúry a jej postavenie v národnom kontexte aj v kontexte medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce, ako aj funkcia výskumnej infraštruktúry ako služby nielen z hľadiska akademického výskumu a vývoja, ale aj z hľadiska priemyslu. Rovnako bol ukázaný ďalší dosah výskumnej infraštruktúry vo vybraných regiónoch.

Príležitosti pre mladých v CERN-e

RNDr. Pavol Stríženec, CSc., Ústav experimentálnej fyziky SAV
Európske laboratórium časticovej fyziky CERN a členstvo Slovenskej republiky v CERN-e ponúka možnosti kariérneho rozvoja. CERN pri plnení hlavnej úlohy výskumu základov hmoty pracuje so špičkovými technológiami, mnohé z nich sám vyvíja. V prednáške predstavil organizáciu, jej štruktúru a ciele, spôsoby spolupráce slovenských pracovísk s CERN-om a detailne vysvetlil príklady, kde je CERN veľkou príležitosťou pre kariérny rast.

Príležitosti pre výskumníkov v EMBL

prof. Ing. Ján Turňa, CSc., Vedecký park, Univerzita Komenského, Bratislava

Vznik EMBL (European Molecular Biology Laboratory) bol inšpirovaný poslaním CERN-u s cieľom odstrániť zaostávanie Európy za USA v oblasti biologických vied o živej prírode. EMBL založilo

v roku 1974 desať krajín: Rakúsko, Dánsko, Francúzsko, Nemecko, Izrael, Taliansko, Holandsko, Švédsko, Švajčiarsko a Spojené kráľovstvo. Najlepšie podmienky vytvorilo Nemecko, prvé výskumné pracovisko vzniklo v Heidelbergu, ktorý je dodnes hlavným sídlom EMBL. Neskôr pribudlo päť ďalších pracovísk: Hinxton (European Bioinformatics Institute, EMBL-EBI), Grenoble, Hamburg, Rome a Barcelona. Slovensko sa stalo riadnym členom v roku 2018. V súčasnosti má EMBL 28 členov. Významnou súčasťou výskumu v EMBL je počítačová biológia, bioinformatika a systémová biológia. Prednáška objasnila vzťah EMBC, EMBO a EMBL ako organizačne nezávislých subjektov. Informovala o možnostiach, ako využiť prístup k infraštruktúre EMBL.

Cesty k zvýšeniu návratnosti zdrojov Slovenskej republiky

doc. Ing. Vladimír Cviklovič, PhD.,

ZSVTS a Technická fakulta SPU v Nitre

Ochrana a presadzovanie práv duševného vlastníctva colnými orgánmi je jednou z najefektívnejších ciest k zvýšeniu návratnosti zdrojov vynaložených na vedu a výskum v akademickom prostredí. Dokazujú to štatistiky Úradu priemyselného vlastníctva z vyspelých krajín EÚ. Pre hospodársky rozvoj krajiny sú kľúčové prírodné vedy. V Európe dominujú elektrické stroje a prístroje, energia, digitálna komunikácia a biotechnológie. Dlhodobá a stabilná podpora výskumu zameraného na medzisektorovú spoluprácu so systematickým hodnotením návratnosti investícií je preto kľúčová.

Príležitosti pre priemysel v EUROPEAN XFEL

Jana Pivoňková, Industrial Liaison Office

Spolupráca s priemyslom v European XFEL má mnohorakú podobu. Jej možnosti nie sú len na báze používateľov, ale tiež spoluinovátorov a dodávateľov jedinečných súčiastok a nástrojov.

Príležitosti pre priemysel v ESA

Mgr. Daniel Šagath, PhD., SARIO

V prednáške stručne predstavil slovenský vesmírny priemysel, medzinárodnú spoluprácu a štruktúru Slovenskej vesmírnej kancelárie. Obsah prednášky bol zameraný na praktické kroky: ako začať spoluprácu na projektoch Európskej vesmírnej agentúry (ESA), v akých oblastiach Slovensko prioritizuje svoje aktivity (vesmírna bezpečnosť, program pozorovania Zeme a aplikácie, výskum a vývoj, letový hardvér) a aké podporné mechanizmy ponúka pre slovenský priemysel Slovenská vesmírna kancelária a zástupcovia programových výborov ESA.

ESFRI a účasť Slovenskej republiky

RNDr. Ľuboš HALADA, CSc., Ústav krajinnej ekológie SAV

Hlavnou úlohou ESFRI je vytvárať spoločnú, dlhodobú strategickú víziu pre efektívny a udržateľný systém výskumných infraštruktúr v Európe. Orgány ESFRI sú: predseda, výkonný výbor, sekretariát, strategické pracovné skupiny, implementačná skupina a ad-hoc pracovné skupiny. Strategické pracovné skupiny sú pre oblasti: energia, fyzikálne vedy a technika, zdravie a potraviny, životné prostredie, sociálna a kultúrna inovácia, spracovanie dát a digitálne výskumné infraštruktúry. Najznámejším výsledkom práce ESFRI je Strategická

správa o výskumných infraštruktúrach, tzv. ESFRI Roadmap. V súčasnosti je platná Roadmap z roku 2021. Slovensko je zapojené do siedmich projektov ESFRI a participuje na 13 infraštruktúrach ESFRI (ESFRI Landmarks), väčšinou ako riadny člen. Cestovnú mapu výskumných infraštruktúr (SK VI Roadmap 2020 – 2030) schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 182 zo 7. apríla 2021. Je pripravená, vláda ju však zatiaľ neprerokovala.

Industry Liaison v medzinárodných výskumných infraštruktúrach RNDr. Mgr. Peter OBERTA, PhD.,

Rigaku Innovative Technologies Europe, s. r. o.

Pozícia ILO (Industry Liaison Officer) je veľmi špecifická funkcia v národných a medzinárodných výskumných organizáciách. Jej hlavnou úlohou je identifikovať národných dodávateľov z priemyslu a napojiť ich na danú výskumnú infraštruktúru cez oddelenie verejného obstarávania. Služi tiež ako administratívna podpora a vstupný kontakt pre priemyselných a akademických partnerov.

Posledným bodom programu konferencie bolo odovzdanie dvoch ocenení: Propagátor vedy a techniky za rok 2023 a Medaila akademika Ivana Plandera.

Ocenenie Propagátor vedy a techniky za rok 2023 odovzdal prezident ZSVTS prof. Ing. Dušan Petráš, PhD., EUR ING, týmto členom ZSVTS.

Ing. Katarína Pupáková – pracovníčka Výskumného ústavu zväračského, ktorá sa dlhodobo venuje otázkam plnenia manažérstva kvality, environmentálneho manažérstva, manažérstva bezpečnosti a ochrane pri práci. Zásadný je jej prínos v oblasti propagácie certifikácie manažérskych systémov so zameraním na spoločnosti zaoberajúce sa strojárskou výrobou s použitím špecifických procesov.

Prezident ZSVTS spolu s ocenenými propagátormi, zľava: Dušan Petráš, Milan Klubal, Ján Takács, Miloš Mičian, Katarína Pupáková

doc. Ing. Miloš Mičian, PhD., Strojnícka fakulta ŽU v Žiline, Katedra technologického inžinierstva – je odborník v oblasti zvariteľnosti konštrukčných ocelí, oblúkových technológií zvarovania, riešenia otázok teplotných polí a deformácií pri zvaraní. Je členom komisie ZSVTS pre vedu, techniku a vzdelávanie. Oceňuje sa jeho prínos v oblasti propagácie výsledkov výskumu a vývoja so zameraním na oblúkové technológie zvarovania a zvariteľnosti konštrukčných ocelí.

prof. Ing. Ján Takács, PhD. – odborník v oblasti inteligentné a energeticky efektívne systémy v budovách, odovzdávajúce stanice tepla, obnoviteľné zdroje energie. Je predsedom odbornej sekcie vykurovanie Slovenskej spoločnosti pre techniku prostredia, tajomníkom Katedry technických zariadení budov Stavebnej fakulty STU v Bratislave a významným širitelom výsledkov vedy a techniky doma i v zahraničí.

Ing. Milan Klubal – dlhoročný predseda Slovenskej VTS dopravy, člen Rady ZSVTS, odborník v oblasti železničnej dopravy a spoluzakladateľ a garant odborných konferencií pre dopravu. Je autorom a spoluautorom publikácií o dejinách železničnej dopravy, koordinátorom účasti slovenských študentov na zahraničných odborných podujatiach a zakladateľom a spolugarantom klubových seminárov spoločnosti.

Ocenenie Medaila akademika Ivana Plandera odovzdávala podpredsedníčka SSAKI a predsedníčka komisie pre udeľovanie medaily prof. RNDr. Valerie Novitzká, PhD., z Katedry informatiky TU Košice. O kreovaní tohto ocenenia bola uverejnená informácia v ATP Journal 11/2021. Udeľovanie medaily schvaľujú zástupcovia združenia organizácií zúčastnených na udeľovaní medaily: Slovenská spoločnosť aplikovanej kybernetiky a informatiky (SSAKI), Zväz slovenských vedeckotechnických spoločností, Technická univerzita v Košiciach (TUKE) – Fakulta elektrotechniky a informatiky (FEI) a Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií (FBERG), Slovenská akadémia vied (SAV) a Trenčianska univerzita (TnUNI). Medaila sa udeľuje za významné výsledky vedy a výskumu v oblasti informatiky a technickej kybernetiky trom pracovníkom ročne. V tomto roku bolo ocenenie udelené takto:

Dr. h. c. prof. RNDr. Eduard Kostolanský, DrSc. – po štúdiu nastúpil do Ústavu strojov a automatizácie SAV (1961) do výpočtového oddelenia, kde bol vedúcim Ivan Plander. Dňa 30. apríla 1976 udelil prezident ČSFR RNDr. Eduardovi Kostolanskému, CSc., za prácu a vývoj softvérového vybavenia univerzálného riadiaceho počítačového systému RPP-16 titul Laureát štátnej ceny. Odborné vedomosti a manažérske schopnosti nadobudnuté na ÚTK SAV aplikoval po roku 1989 ako rektor Trnavskej univerzity.

Prof. Ing. Imrich Milan Košťál, CSc. – profesionálne pôsobil na TU v Košiciach. Založil a viedol Ústav výpočtovej techniky vysokých škôl a SAV v Košiciach, podieľal sa na vybudovaní prvej metropolitnej akademickej dátovej siete CANET spájajúcej univerzity a pracoviská SAV v Košiciach na báze optiky. Bol dlhoročným funkcionárom ZSVTS a je členom predsedníctva SSAKI

Prof. Ing. Pavol Horváth, PhD. – zakladateľ Združenia používateľov Slovenskej akademickej dátovej siete SANET a predseda predstavenstva tohto združenia. SANET je hodnotená ako jedna z najrýchlejších dátových sietí národného významu na svete. Za tento projekt bol vymenovaný za IT osobnosť roka 2002 na Slovensku. Pôsobí ako pedagóg na STU v Bratislave. Založil centrum výpočtovej techniky STU.

Odovzdanie ocenenia Medaila akademika Ivana Plandera, zľava: Marek Laciak, Valerie Novitzká, Mikuláš Alexík, Pavol Horváth.

Prví dvaja uvedení sa na preberaní ocenenia nemohli zúčastniť. Ocenenie pre prof. M. Košťála prevzal predseda pobočky SSAKI FBERG TU Košice prof. Ing. Marek Laciak, PhD., ocenenie pre prof. E. Kostolanského prevzal prof. Ing. Mikuláš Alexík, PhD., predseda SSAKI.

Odovzdávanie medaily akademika I. Plandera prof. E. Kostolinskému sa konalo počas seminára k 50. výročiu RPP16 dňa 22. 11. 2023 na ÚI SAV. Seminár bol zameraný na diskusiu o príprave publikácie o histórii vzniku RPP16 a realizácie nasadenia tohto riadiaceho počítača do priemyselných aplikácií na Slovensku v rokoch 1980 – 88. Išlo o akciu v širšom rámci seminárov s názvom Extrapolácie 2023, ktoré v tomto roku organizoval ÚI SAV pod gestorstvom Ing. Ivany Budinskej, PhD., členky predsedníctva SAV. Seminár moderoval doc. Ing. Martin Šperka, PhD. Na odovzdávaní medaily sa podieľali aj doc. Ing. Ladislav Hluchý, PhD., člen komisie

Odovzdanie ocenenia Medaila akademika Ivana Plandera prof. E. Kostolanskému, zľava: Ivana Budiská, Ladislav Hluchý, Eduard Kostolanský, Mikuláš Alexík, Milan Šujanský

pre udeľovanie medaily, prof. Ing. Mikuláš Alexík, predseda SSAKI, a doc. Ing. Milan Šujanský, PhD., tajomník SSAKI. Na seminári sa zúčastnili pracovníci z bývalého ÚTK SAV, ktorí sa podieľali na realizácii softvérového vybavenia funkčnej vzorky RPP16 v kolektíve, ktorého vedúcim bol prof. E. Kostolanský. V diskusii o spomenutej publikácii tak zaznelo mnoho spomienok. Odovzdávanie ocenenia v prítomnosti spolupracovníkov, ktorí boli na realizácii diela zúčastnení, bolo veľmi srdečné, bezprostredné a plné spomienok, ktoré sú pre prácu výskumníkov užitočné.

Odovzdávanie medaily akademika I. Plandera prof. M. Košťalovi sa konalo 28. 11. 2023 v priebehu slávnostného zasadnutia vedenia pobočky SSAKI z FBERG TU Košice. Zo zasadnutia existuje množstvo fotografických dokumentov prístupných na stránkach fakulty.

Odovzdanie ocenenia Medaila akademika Ivana Plandera, prof. Košťalovi, zľava: Marek Laciak, Imrich Košťal, Milan Šujanský.

Všetkým oceneným blahoželáme, ich životný príbeh môže byť motiváciou pre mladých pracovníkov z oblasti vedy a techniky v Slovenskej republike.

Mikuláš Alexík, SSAKI

Jozef Krajčovič, ZSVTS

56. konferencia elektrotechnikov Slovenska

NÁRODNÝ
INŠPEKTORÁT
PRÁCE

Slovenský elektrotechnický zväz – Komora elektrotechnikov Slovenska (SEZ-KES) v spolupráci so Slovenskou komorou stavebných inžinierov (SKSI) pripravuje v poradí už 56. konferenciu elektrotechnikov Slovenska, ktorá sa uskutoční v dňoch **13. a 14. 3. 2024** v kongresových priestoroch HOTELA BRATISLAVA, Seberínho 9, Bratislava.

Záštitu nad 56. konferenciou prevzal Národný inšpektorát práce.

Generálnym partnerom podujatia je spoločnosť OBO Bettermann s.r.o., Pezinok.

Hlavným partnerom je spoločnosť Viessmann, s. r. o., Bratislava.

Odborným garantom konferencie je Ing. Vladimír Vránsky, prezident SEZ-KES.

Program 56. konferencie je určený pre:

- pracovníkov vo vývoji, výrobe, montáži elektrických zariadení a v energetike,
- projektantov a revízných technikov elektro,
- pracovníkov v prevádzke a údržbe elektrických zariadení,
- správcov elektrických zariadení (správcov majetku),
- učiteľov odborných predmetov elektro na SOŠ, SPŠ, VŠ...

Z tém konferencie vyberáme:

- nové normy a legislatíva v elektrotechnike,
- metódy merania antistatických a izolačných podláh,
- príprava distribučnej siete a strategických riešení pre pripájanie OZE a služieb e-mobility,
- špecifiká prevádzky a revízií nabíjajúcich staníc a batériových úložísk,
- obojsmerné meniče ako nástroj na zníženie nákladov za energie,
- umelá inteligencia vo firemnom a súkromnom živote,
- protipožiarna ochrana energetických systémov s Li-ion batériami,
- problematika skratových prúdov pri návrhu rozvádzačov (NN, VN).

Súčasťou konferencie bude sprievodná výstava firiem z oblasti elektrotechniky, elektrických inštalácií a príbuzných technických odborov.

Na 56. konferenciu elektrotechnikov Slovenska sa bude možné prihlásiť elektronicky v dostatočnom časovom predstihu cez e-shop na webovej stránke www.sez-kes.sk, kde nájdete ďalšie podrobnosti o tomto podujatí.

www.sez-kes.sk

mediálny partner

|atp|journal|

13. – 14. 3. 2024